

nezávažné. V prvním směru stačí, že byla žaloba u soudu podána ještě v době, kdy právem podle zákona podána býti nemohla, a kdy to dřívější zákon čís. 48/1925 v § 20 (3) nejen připouštěl, nýbrž kdy ještě donucovacím způsobem prohlašoval vzdání se nároku na vrácení přeplatků předem za neplatné. Na době doručení žaloby nezáleží, neboť žalobkyně již podáním žaloby žádala to, co podle práva tehdy platného byla oprávněna žádati. Nebyla-li žalovaná strana upomenuta, mohlo by jíti nejvýše jen o otázku útratovou podle § 45 c. ř. s., kdyby byla žalovaná strana nárok uznala hned při prvním roku. Předpisy o placení nedluhu podle §§ 1431 a 1432 obč. zák. byly pozměněny předpisem § 20 zák. o ochr. náj. potud, že i činžovní přeplatky, které byly vědomě placeny nad míru zákonem dovolenou, mohou býti zpět žádány, protože zákon o ochraně nájemníků neuznal platnost smlouvy o nájemném, pokud by odporovalo jeho předpisům, a protože výslovně i pro případ placení podle smlouvy vyhrazoval plátcí nárok na vrácení, neuznáváje ani platnost vzdání se nároku předem.

Čís. 8921.

Směnečné závazky dlužníka ze směnečných prohlášení po zahájení vyrovnacího řízení nejsou dotčeny vyrovnáním. K tomu, zda přijetí směnky po zahájení vyrovnacího řízení neodporuje § 47 vyr. ř., jest přihlédnouti z úřadu. Převzetí směnečného závazku po zahájení vyrovnacího řízení za dluh podrobený vyrovnání lze pokládati za zakázanou výhodu ve smyslu § 47 vyr. řádu, převede-li věřitel směnku na bezeslstného nabyvatele. Uznání a slib zaplacení takto neplatného směnečného dluhu, učiněný teprve po právoplatném skončení vyrovnání, jest sice platný, avšak nelze ho vymáhati směnečnou žalobou.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1929, Rv I 331/29.)

Žalovaný dluhoval žalobci směnečně 2.700 Kč. Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl žalovaný, že o jeho jmění bylo uzavřeno vyrovnání, jehož byla účastna i zažalovaná směnečná pohledávka. Procesní soud první stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že zrušil směnečný platební příkaz pro tentokráte. Důvod y: Žalobce sám v žalobě vypočítává, že žalovaný dluhoval směnečných 3.000 Kč s útratami, úhrnem 3.189 Kč 90 h, že zaplatil 600 Kč, takže zbývá 2.589 Kč 90 h a, předkládá směnku ze dne 20. ledna 1928, žádá, by právě podle této směnky bylo přikázáno žalovanému jako přijateli, by žalobci zaplatil do tří dnů zbytek směnečné sumy 2.589 Kč 90 h se 6% úroky, poněvadž se žalovaný po skončení vyrovnacího řízení dne 20. března 1928 dostavil k žalobci dne 27. března 1928, splatil část 400 Kč a výslovně prohlásil, že celý směnečný dluh zaplatí žalobci, což opakoval také ještě dne 29. března 1928. Poněvadž je nesporno, že vyrovnací návrh žalovaného ve vyrovnacím řízení byl potvrzen, jest sprostěn dlužník, žalovaný, podle § 53 vyr. ř. závazku nahraditi věřitelům ztrátu, kterou utrpěli, totiž 55% pohledávek. Teprve, jakž usta-

novuje § 57 vyr. ř., kdyby dlužník včas a plně potvrzené vyrovnání nesplnil, zrušuje se sleva podle potvrzeného vyrovnacího návrhu a proto jest věřitel oprávněn požadovati celou zbývající část nezaplacené pohledávky, v tomto případě žalobce, příslušnou zbývající část směnečné pohledávky ze směnky ze dne 20. ledna 1928. Tento zákonný důvod opětného oživení případného zbytku zažalované pohledávky směnečné žalobce sám netvrdí a o něj žalobní nárok neopírá a proto není třeba se jím zabývati, totiž, zda žalovaný splnil potvrzené vyrovnání. Žalobce, jak ze žaloby patrně a také výše uvedeno, opírá žalobní nárok o prohlášení žalovaného ze dne 27. března 1928, když platil žalobci 400 Kč, totiž, že žalobci celý směneční peníz zaplatí a že to pak opakoval dne 29. března 1928. Toto prohlášení žalovaného zjištěné prvním soudcem nezakládá však směnečný závazek ze směnky vystavené dne 20. ledna 1928, jak v žalobě uvedeno, nýbrž jest samostatným obecnoprávním prohlášením, ze kterého žalobcem tvrzený závazek žalovaného může býti posuzován toliko podle předpisů občanského zákona, nikoliv podle směnečného řádu a může býti vymáhán jen žalobou řádnou, nikoliv žalobou směnečnou a nemůže proto žalobce žalobní nárok na vydání směnečného platebního rozkazu podle směnky ze dne 20. ledna 1928 opíratí o toto prohlášení žalovaného. Výklad tohoto prohlášení, zda totiž závazek žalovaného žalobcem tvrzený vznikl, není předmětem tohoto sporu, poněvadž jde o žalobu směnečnou a ono prohlášení jest obecnoprávním. Poněvadž žalovaný splatné vyrovnávací kvoty na přihlášenou pohledávku 3.200 Kč správně platil, a vymáhaná pohledávka směnečná jest jednou a touž pohledávkou žalobcovou, která byla přihlášena, jak právě z obsahu námitek patrně, neoživla dosud po rozumu ustanovení § 57 vyr. ř. směnečná pohledávka, a proto žaloba směnečná a vydání platebního rozkazu podle směnky ze dne 20. ledna 1928 jsou neodůvodněnými.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Vyrovnání týká se jen pohledávek, které v době zahájení vyrovnacího řízení již vznikly. Zejména nejsou vyrovnacím řízením dotčeny pohledávky z právních jednání dlužníka po zahájení řízení, ať jde o jednání, dovolené k dalšímu provozování obchodu se souhlasem správce vyrovnacího nebo bez něho (§§ 10, 24 a 27 čís. 1 vyrovnacího řádu). Proto směnečné závazky dlužníka ze směnečných prohlášení po zahájení vyrovnacího řízení nejsou účastny vyrovnání. Přijal-li tedy žalovaný žalobní směnku po zahájení vyrovnacího řízení, nepodléhá směnečný závazek — ovšem bylo-li přijetí platné — účinkům potvrzeného vyrovnání vůbec. Pro závazek z takové směnky nebylo by ani rozhodné, zda žalovaný byl dlužen z jiné směnky a kolik na závazek z této druhé směnky bylo jím upláceno. Jiná jest ovšem otázka, zda přijetí směnky neodporuje ustanovení § 47 vyrov. řádu. Tuto námitku sice žalovaný ve směnečných námitkách proti platebnímu rozkazu a ve sporu vůbec nevzněl. Avšak soud má k neplatnosti úmluvy, již se poskytuje jed-

nomu věřiteli zakázaná výhoda (§ 47 vyrov. řádu) přihlédnouti z úřadu, dávají-li k tomu podnět přednesené nebo ve sporu najevo vyšlé okolnosti. (Rozh. čís. 7341, 6864 a 4805 sb. n. s.). Proto měly nižší soudy a musí také dovolací soud uvažovati o tom, zda v dohodě o přijetí směnky a v přijetí samém není výhoda zakázaná § 47 vyr. řádu, to tím spíše, ano to, co bylo stranami předneseno, k tomu zavdává podnět, zejména, an žalovaný tvrdí, že slib a přijetí směnky stalo se za vyrovnacího řízení a směnka také v oné době 21. ledna 1928 byla vydána na dluh vzniklý již před zahájením vyrovnacího řízení, tedy jemu podrobený. Převzetí směnečného závazku na dluh podrobený vyrovnání bylo by lze považovati za zakázanou výhodu, kdyby se tím mělo dostati věřiteli vyšší úhrady než jiným, nebo lepšího zajištění, jehož jiní věřitelé nemají (srov. §§ 30 a 31 konk. ř.). Ovšem, byla-li by směnka přijata nebo převzat směnečný závazek za vyrovnacího řízení za dluh, který podléhá vyrovnání, zůstávají dlužníku zachovány námitky proti věřiteli z důvodu vyrovnání, pokud věřitel směnku nepřevéde na bezelstného třetího nabyvatele. Tedy o sobě v takovém případě onen věřitel by ani výhody ty ještě neměl. Avšak, převede-li věřitel směnku na jiného, jenž o námitkách z vyrovnání neví, a z takového převodu eskomptního dosáhne výhodnějšího uspokojení v eskomptní valutě, než ho dosáhnou ve vyrovnací kvotě věřitelé ostatní, jest tu možnost zakázané výhody podle § 47 vyrov. řádu. Směřuje-li dohoda vyrovnacího dlužníka s věřitelem k tomu, by mu převzetím směnečného závazku za dluh podléhající vyrovnání byla poskytnuta výhoda, jest tato nicotná (§ 47 vyr. ř., § 879 obč. zák.). V důsledku toho jest nicotný i směnečný závazek podle ní převzatý. Jinak by byl zmařen účel zákona, kdyby směnečný závazek, jímž byla poskytnuta výhoda přes zákaz § 47 vyr. ř., měl zůstat v platnosti. Další otázkou jest však, zda lze neplatnost poskytnuté výhody zhojiti tím, že dlužník uzná směnečný dluh po právoplatném skončení vyrovnání, je-li tedy možná konvalidace původně neplatného právního jednání s účinkem, jakoby bylo platné od původu. Neplatné právní jednání nestává se platným od původu tím, že odpadne překážka bránící platnosti. Naopak neplatnost takového jednání trvá dále, pokud zákon pozdějšímu odpadnutí překážky nepropůjčuje účinky konvalidační, jako je tomu na př. při konvalidaci manželství podle § 88 obč. zák. nebo při schválení právního jednání nezmocněného jednatele podle § 1016 obč. zák. Nižší soudy nevzaly na přetřes otázku neplatnosti směnečného prohlášení žalovaného vůbec a nezjistily, kdy se přijetí směnky žalovaným stalo, zda se tak stalo až po právoplatném skončení vyrovnacího řízení, či za jeho trvání nebo před zahájením a zda se stalo za podmínek § 47 vyr. řádu. Stalo-li se přijetí směnky za těchto podmínek, jest neplatné. Uznání a slib zaplacení neplatného směnečného dluhu, učiněný teprve po právoplatném skončení vyrovnání, jest ovšem platný. Byl-li takto uznán neplatný směnečný závazek převzatý před zahájením vyrovnání, nebylo by ho lze vymáhati žalobou směnečnou. Ježto nebylo vzato v úvahu to, co bylo shora uvedeno, a nebyly pro posouzení právních otázek s tím spojených zjištěny potřebné skutkové podklady, bylo rozsudky nižších soudů zrušiti a naříditi, jak se stalo. (§§ 513, 496 čís. 3 c. ř. s.).